

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี 2557 ประเทศไทยมีประชากร 65,124,716 คน เพิ่มขึ้นจากสิ้นปี 2556 ราว 4 แสนคน (เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา , 2558) รวมทั้งในปี 2558 นี้จะเป็นปีที่ภูมิภาคอาเซียนจะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Corridor) ซึ่งประเทศไทยจะกลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การบิน การค้าและการลงทุนต่าง ๆ ซึ่งจะมีความต้องการใช้ และบริโภค ทรัพยากรเพิ่มขึ้น อย่างมาก ส่งผลให้เกิดของเสียจากกิจกรรม การบริโภคและการดำเนินธุรกิจเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรที่สูงที่สุดในประเทศ กล่าวคือมีจำนวนประชากรทั้งที่ปรากฏในทะเบียนราษฎรรวมทั้งประชากรแฝงประมาณ 10 ล้านคนขึ้นไป ซึ่งเป็นแหล่งที่ผลิตปริมาณขยะประมาณร้อยละ 24 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่จัดเก็บทั่วประเทศ โดยมีปริมาณขยะที่จัดเก็บได้เฉลี่ย 9,774.45 ตันต่อวัน และคาดว่าหากเป็นเช่นนี้ต่อไปในปี 2569 กรุงเทพมหานครจะมีปริมาณขยะที่ต้องดำเนินการจัดเก็บเฉลี่ย 19,273 ตันต่อวันหรือ 7,000 ล้านกิโลกรัมต่อปี (<http://www.oknation.net/blog/moreorless>) ปัจจุบันส่วนประกอบของขยะเหล่านี้มีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่มีการบริโภคเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งขยะเหล่านี้จะประกอบไปด้วยสารพิษและโลหะหนักต่าง ๆ ที่พบมาก เช่น ตะกั่ว (Lead)ปรอท (Mercury) แคดเมียม (Cadmium) โครเมียม (Chromium) แบรลเลียม (Beryllium) พลวง (Antimony) เป็นต้น (อรรธรณ พุทธิสุทธ์ และศุภพรี่ แสงกระจ่าง, 2553) ซึ่งหากไม่มีการจัดการขยะอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยยังใช้วิธีการที่ไม่ถูกสุขลักษณะแล้ว กรุงเทพมหานครรวมทั้งจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทยอาจต้องประสบกับปัญหาวิกฤตขยะตกค้างซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การปนเปื้อนก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ตามมา รวมทั้งจะผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายตั้งแต่ครัวเรือน ชุมชน และภาครัฐรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ และร่วมมือกันในการดำเนินการจัดการ

ปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนส่วนใหญ่่นั้นเกิดจากการขาดความตระหนัก ขาดจิตสำนึกที่ดีในการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสม ขาดระเบียบวินัย และยังขาดแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ (กมลทิพย์ ชื่นหมื่นไวย และอุไรวรรณ อินทร์ม่วง, 2554) จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งกรุงเทพมหานครได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะกลับมาเป็นทรัพยากร โดยได้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของขยะเหลือใช้ อาทิ เช่น กรุงเทพมหานครได้จัดทำโครงการการใช้ประโยชน์จากขยะโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การใช้ประโยชน์จากขยะที่เป็นแหล่งกำเนิด โดยส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อตอบรับแนวคิดชุมชนน่าอยู่โดยมีการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลในครัวเรือนเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ 2) การใช้ประโยชน์จากขยะที่เก็บรวบรวมแล้ว หลังจากส่งเข้าโรงงานคัดแยกขยะซึ่งจะ แยกได้เป็นวัสดุรีไซเคิล เศษอาหารขยะอินทรีย์ ส่วนขยะที่ไม่ย่อยสลาย และขยะที่ย่อยไม่ได้ ก็จะถูกนำไป ใช้ทำเชื้อเพลิงในโรงปูนซีเมนต์ ต่อไป (<http://www.oknation.net/blog/moreorless>)

จะเห็นได้ว่าขยะบางส่วนสามารถแยกนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงและขยะอินทรีย์ก็สามารถนำไปทำปุ๋ยหรือแก๊สชีวภาพได้ ซึ่งการบริหารจัดการขยะอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพจะเกิดประโยชน์ต่อสังคม เช่น ลดปัญหาขยะ ลดปัญหาสุขภาพประชากร นอกจากนั้นยังสามารถช่วยลดปัญหาโลกร้อนโดย เป็นการลดการปล่อย CO₂ จากการใช้ขยะเป็นพลังงานทดแทนได้อีกด้วย ซึ่งการบริหารจัดการขยะดังกล่าวเป็นงานที่ต้องการการลงทุนสูง ทั้งด้านระบบการจัดเก็บ การคัดแยก และการกำจัดขยะ จึงทำให้ออกาสที่จะเกิดระบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตามหากประชาชน นมีจิตสำนึกให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจะส่งผลให้ระบบการจัดการเป็นไปได้อย่างสะดวก และทำให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพได้ด้วยต้นทุนที่ไม่สูงมากเกินไป ซึ่งหัวใจสำคัญในการจัดการขยะมิใช่เป็นเพียงหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนในการจัดการขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจะทำให้ระบบการจัดการเป็นไปได้ได้อย่างสะดวก ทำให้ปริมาณขยะในพื้นที่ต่าง ๆ ลดลง ส่งผลให้เกิดการลดปริมาณขยะและการนำขยะไปใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้นสะดวกต่อการกำจัดต่อไป ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องทำให้เกิดการลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งขยะและกำจัดขยะ เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับผู้ดำเนินงานและก่อให้เกิดผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนโดยรอบและสามารถขยายผลก่อให้เกิดผลดีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ศูนย์การจัดการด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย, 2549)

ในส่วนของนักศึกษาซึ่งถือว่าเป็นประชากรส่วนหนึ่งของประเทศที่จะก้าวออกไปเป็นผู้ใหญ่รวมทั้งเป็นผู้นำในส่วนต่าง ๆ ของสังคม จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะ รวมทั้งปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะสามารถนำผลจากการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการวางแผนและรณรงค์ สร้างจิตสำนึกให้กับนักศึกษาและประชาชน ทัวไปในการคัดแยกขยะเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของวิจัย

1. เพื่อศึกษา ถึงทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ของนักศึกษาศาสนาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. เพื่อศึกษา ถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ของ นักศึกษาศาสนาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเฉพาะนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังเท่านั้น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกของนักศึกษาในด้านการจัดการต่อสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังสำหรับนำไปใช้ในการปรับปรุงและวางแผนการรณรงค์ส่งเสริมให้นักศึกษามีความร่วมมือในการคัดแยกขยะได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขยะและของเสียเพื่อมุ่งสู่มหาวิทยาลัยสีเขียวต่อไป

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ขยะมูลฝอย คือเศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือคร้วเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช่แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ความรู้ คือความคิดของแต่ละบุคคลที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์จนเกิดความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ (กิริติ ยศยิ่งยง, 2549)

ทัศนคติ เป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดย ทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าและเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533)

พฤติกรรม คือการกระทำซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตใจที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งอาจสังเกตได้โดยตรงหรือทางอ้อม บางลักษณะอาจสังเกตได้โดยไม่ใช่เครื่องมือช่วยวัดหรือตรวจสอบ และบางลักษณะต้องใช้เครื่องมือช่วย พฤติกรรมในมนุษย์หมายถึงอาการกระทำหรือกิจวัตรที่แสดงออกมาทางร่างกายกล้ามเนื้อสมองในทางอารมณ์ ความคิดและความรู้สึก พฤติกรรมเป็นผลจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเมื่อมีสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นในเวลาใดจะมีการตอบสนองเกิดขึ้น